

Mély-ég objektumok

Április hónapban 11 észlelő 63 észlelését küldte be. Az aktuális időszakban a jelek szerint sikerült felfedezetlen területre kalauzolni a kis létszámú, de bátor észlelőket. A β Leo mögötti területen csak az NGC 4147-ről volt korábbi észlelés, de erről az objektumról már kétszer volt bemutató korábbi lapszámokban. Ezekon kívül a mostani közlések primőr jellegű észleléseken alapulnak. Ez igaz a múltkori számból kimaradt UMa-beli GX kettőse is.

Rovatunkban örömmel köszöntjük Orbán Ádámot, aki első, de biztató észleléseit küldte be. Természetesen a többi észlelő munkája szintén dicséretes, bár kevés az igazán „párosítható” objektum. A vizuális észlelők közül most Csuti István volt a legtermékenyebb, de Hadházi Csaba, Lőrincz Imre és Tóth Zoltán is kiemelkedő észleléseket végzett. CCD-vel a rovatvezető a látványosabb galaxisok közül tűzött kameravégre kéttucatnyit, míg Kereszty Zsolt az aktuális szupernóvákra koncentrált.

Észlelő	Észl.	Műszer
Berkó Ernő (Ludányhalászi)	25c	35,5 T
Boleska Gábor (Budapest)	1v+6l	8 L
Csuti István (Maglód)	7v	24,5 T
Gulyás Krisztián (Veresegyház)	2v	20 T
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	4v	16 T
Hevesi Zoltán (Kaposvár)	2v	11 T
Kereszty Zsolt (Miskolc)	5c	25,4 SC
Lőrincz Imre (Budapest)	4v	10 L
Nagy Zoltán Antal (Budapest)	1v	15 C
Orbán Ádám (Szentendre)	2v	20 T
Tóth Zoltán (Fertőszentmiklós)	4v	27 T

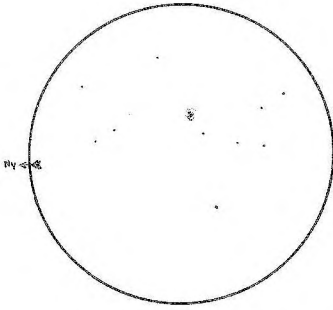
NGC 4147 GH Vir

10 L, 11x: Elég fényes GH, csillagszegény területen. Sajnos a nyugtalan légkör miatt nem lehetett 11x-es nagyítás fölé menni. Mindenesetre egy fényes magvidéket, kiterjedt halót azért sikerült meglátnom. Lehet hogy a nyugtalan levegő miatt, de úgy tűnt, néhol póklábszerű fényesedések tűnnek elő. (Lőrincz Imre, 2001)

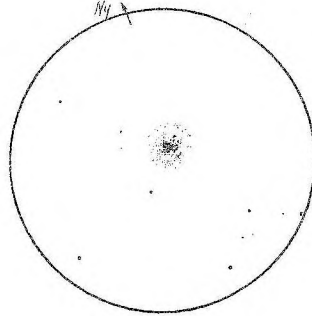
10 T, 50x: Ez a gömbhalírozás szerény, de kellemes látványt nyújt. Eléggé kicsiny objektum, kb. 2' átmérőjű. Számomra egyenletesen megvilágított fénygolyónak tűnt. EL-sal egy fényesebb centrális rész látszik, mely szinte csillagszerű. Fényessége kb. $9^m,9-10^m,2$. Egy kb. $8^m,2$ -s csillagtól nagyjából nyugatra helyezkedik el. (Kernya János Gábor, 1997)

24,5 T, 100x: Könnyen észrevehető, viszonylag fényes GH, mérete kb. 4'. Fényesebb magrészt látszik, mely a perifériák felé fokozatosan halványodik, bizonytalan inhomogenitásokkal tarkítva. A GH felülete gríziesnek tűnik, de a biztos bontáshoz nagyobb nagyítás kellene. Ezenkívül még észrevehető egy halvány csillag a magtól 30"-40"-re, kb. PA 210° irányban. (Csuti István, 2001)

27 T, 83x: 11^m -s kerek folt. Mérete alig nagyobb, mint 1'. Bontásnak semmi jele. 333x: Közepesen fényes magvidéke megnyúlt, durván É-D irányban. Ezt övezi az inhomogén, erősen foltos halo. Bontás így sincs, csupán 2-3 csillagocská ul a peremén. (Tóth Zoltán, 2001)

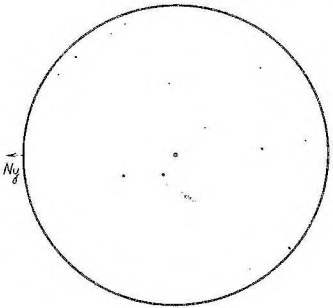

10 L, 111x, LM= 23' (Lőrincz Imre)

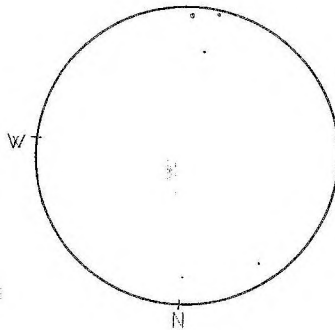

40 C, 140x, LM= 15' (Sánta Gábor)

40 C, 140x: Különleges helyen, a Com-ban fekvő gömbhalmaz, bár van még erre felé kettő (M53 és NGC 5053). A nem túl jelentős, 10^m alatti objektum nagytávcsöves látványa azonban kielégítő, összeszedett. 8–9 csillag vagy nagyon tömör csomó alkotja közel körszimmetrikus magrészét $1'$ -es körön belül, kiegészülve fényes, grízes ködösséggel. A periferiákkal együtt $2,5 \times 3'$ -es az objektum, utóbbiak területén kelet felé egy kifejezett kettős és egy halványabb csomót figyeltem meg, Ny, DNy, és DDNy felé pedig három nagyon szép, hosszú nyúlvány vehető észre. Ezeket kívül még egyéb inhomogenitás és grízesség is érezhető a halóban. (Sánta Gábor, 2000)

NGC 3799, 3800
24,5 T, 100x, LM= 30' (Csuti István)

NGC 3810
27 T, 120x, LM= 21' (Tóth Zoltán)

NGC 3799, 3800 GX Leo

24,5 T, 100x: Halványsága ellenére nagyon szép és érdekes GX páros. Az NGC 3800 egy éléről látható GX, mely viszonylag könnyen jön. Magvidéke fényesebb (néha mintha egy csillagszerű magrés is bevillanna, bár ez bizonytalan), a periferiák halványak és a végük felé már nehezen követhetők. Mérete kb. $2,5 \times 0,8$, a megnyúltság iránya pedig PA $60^\circ/240^\circ$. Ez a galaxis szinte pontosan rámutat az NGC 3799 jelű tár-

sára, mely nagyon nehezen látható, de biztosan azonosítható kis folt kb. 1'x1'-es mérettel. Összességében szép páros, melyet érdemes fölkeresni. (Csuti István, 2001)

NGC 3810 GX Leo

10 L, 61x: Fényes, könnyen látható GX. 1:2 arányban megnyúlt, ovális alakú. Kb. 3'-es területen látszott. A fényes, csillagszerű magtól eltekintve diffúz, homogén fényű objektum. (Lőrincz Imre, 2001)

20 T, 84x: A GX teljes felülete homogén, bár sejthető, hogy a magja fényesebb. 3'5x2'5-es, PA 15° irányban megnyúlt. Fényessége 11^m5 körüli lehet. Egy LM-ben található az AI Leo-val. (Gulyás Krisztián, 2001)

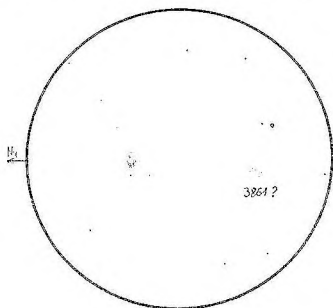
24,5 T, 100x: Könnyen azonosítható GX, bár ez inkább csak a fényesebb magrésze vonafkodik, mivel a perifériák nagyon halványnak és lágynak tűnnek, így a megnyúltság iránya is bizonytalan, talán PA 40°/220° irányú. Mérete kb. 4'x2'. A viszonylag nagy felület megnehezíti az észlelését. (Csuti István, 2001)

27 T, 83x: PA 20°/200° irányban megnyúlt 11^m alatti galaxis. 120x: Elég nagy, 2'x3'5-es folt. Enyhén fényesedik közepe felé, de a centrum nem intenzív. A mag szögletes, a GX É-i vége kihegyesedő. Peremén fokozatosan belevész a háttérbe. (Tóth Zoltán, 2001)

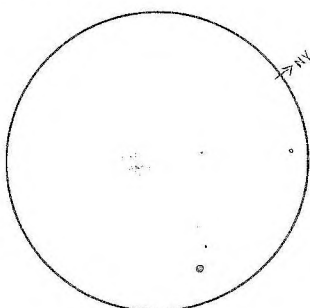
Az AI Leo-t hazai változóészlelők nem észlelik, bár a Guide a GX közelében jelöli. B.E.

NGC 3842, 3861 GX Leo

20 T, 84x: Meglehetősen nehéz, a láthatóság határának közelében levő GX. 2'x1'5-es felületén semmilyen részletet nem tudtam megfigyelni. Megnyúltsága szinte pontosan É-D-i, de talán PA 5 irányba „húz”. Könnyű megtalálni, mert 20'-re Ny-ra található egy 7^m5-s csillagtól. Rajzolás közben tűnt fel, mintha a GX-től 15'-re PA 80° irányban lenne egy halvány foltocska. Kb. 15 perces szemszoktatás után sem jött biztosabban. Csak egy nagyon bizonytalanul, néha-néha „beugró” paca maradt. A fényessége biztosan 13^m alatt volt. Az Uranometria alapján pontosan ezen a helyen az NGC 3861-nek kell lennie. (Gulyás Krisztián, 2001) (A rajzolt csillagkörnyezetben valóban az NGC 3861 található. (Adatai: 2'4x1'4, PA 77, 13^m6, Sb.) B.E.)

NGC 3842
20 T, 84x, LM= 41' (Gulyás Krisztián)

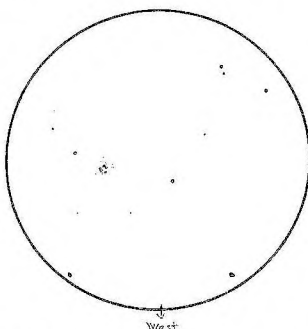
NGC 3872
20 T, 120x, LM= 20' (Orbán Ádám)

NGC 3872 GX Leo

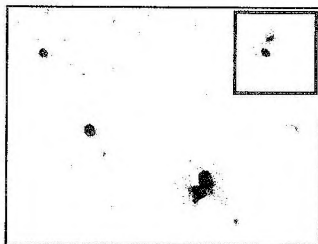
20 T, 120x: A GX könnyen megjegyezhető helyen található, a β Leo szomszédságában. Megtalálásához nagy segítséget nyújt egy $8^m,5$ -s csillagpár, amellyel háromszöget alkot. A távcsövet a GX helyére navigálva szinte azonnal beugrik (EL-sal) annak magja, a többi csak kisebb szemfolytatás után látszik. É-D irányban elnyúlt lapja elég nagy kiterjedéssel bír, részletet nem mutat, homogén, diffúz. Magja csillagszerű, a mag fényessége 10^m alatt van. (Orbán Ádám, 2001)

NGC 3690, IC 694 GX UMa

19 T, 100x: NGC 3690: A LM csillagai által alkotott rombusz alakzat É-i sarka mellett határozatlan formájú ködösség látszik, ami alig sűrűsödik a központja felé. (Molnár Zoltán, 2001)

25,4 T, 160x, LM= 22' (Szánthó Lajos)

35,5 T + CCD (Berkó Ernő)

25,4 T, 52–160x: $11^m,5$ körüli fényességű, kör alakú GX. A magja viszont kettős. A Ny-i mag nagyobb és kontrasztosabb, a K-i körül viszont nagyobb méretű a halo. A GX DNy-i részén egy halvány nyúlvány sejthető. (Szánthó Lajos, 2001)

35,5 T, CCD: Az NGC 3690, IC 694, valamint a PGC 35325 (bár ez utóbbi már alig változtat az összképen) galaxisok egyvelege elég furá látványt nyújt a felvételen. A kép alapján nem lehet eldönteni, hogy mettől meddig tart bármelyik galaxis. Arp katalógusában 299-es sorszámmal szerepelnek. Bár kérdéses, de lehet, hogy a tőlük kissé távolabb látszó (a képen kicsit jobbra és feljebb) PGC 35345 is a rendszerhez tartozik. A kis inzertben a belső, fényesebb tartományok tagoltsága is látszik. (Berkó Ernő, 2001)

BERKÓ ERNŐ

Nem csak tükröt, hanem távcsövet is Csatlóstól!

Készít, javít, átalakít!

Csatlós Géza (1021 Budapest, Szajkó u. 4. II/7., tel: 274-3070)